

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Mária-fő-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények ezimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hónap . . . 1 ft 30 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyitlertéri cikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A szószerk-szakasz és a főrendiház.

A főrendiház egyes csoportjai hír szerint komoly ellenállásra szervezkednek, szemben a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat 170 §-ával, amely, mint az u. n. szószerk-szakasz a képviselőházban is nagy vitának képezte anyagát.

Magáról a szakasról formált véleményünket igen röviden jeleztük pár nappal ezelőtt.

Készséggel concedáljuk, hogy szemben az alsó papság egy bizonyos rétege részéről a politikai küzdelmekbe illetéktelenül behurcolt felekezeti irányu izgatással, megfélelő intézkedésre, esetleg az állam törvényhozó hatalmának erre a kérdésre való kiterjesztésére szükség lehet. Ugy véljük azonban, hogy a különben kívánatos eredményt kockáztathatjuk egy olyan törvényhozási intézkedéssel, a mely a felekezeti érzékenységet arányos mértékével sem számolva, annak figyelembe vételt jogosan igénylő tekintetét ignorálva, az egyházi hatóság fegyelmi jogkörébe való erőszakos behatolás jellegét ölti magára.

A kérdés az volna már most, hogy a szóban forgó szakasz milyen szerencsés annak a kettős nehézségnek áthidalásában, a melyet egyfelől az állam jogrendjének, másfelől a felekezeti suscepolitációnak tekintetei támasztanak?

Nos hát nem habozunk kijelenteni, hogy a szakasznak a kormány részéről is elismert homályos, jobban mondva: kértelmű szövegezése csak e nehézségek fokozására alkalmas.

Epen ezért mi megütőközsre méltót sem találunk abban, ha a főrendiház a correctio szándékával venné tárgyalás alá a kuriai bíraskodás javaslatát s a sokat emlegetett szakasz értelmesebbé, világosabbá tételére irányozná gondoskodását.

Ugy vesszük azonban észre, hogy a szószerk-szakasz tárgyában készülő actiót nem ilyen természetű motívumok vezetik. Azt látjuk, hogy a főrendiházi ellenzék gyűneve alá foglalt csoportok között az érintkezési pontot ez uttal sem a törvényhozási feladat komoly teljesítésének aggodalmas törekvése, hanem egyoldalú felekezeti érdek képviseli.

Hát bizony nagyszerencsétlensége az a magyar közéletnek, hogy az egység helyén bomlást teremtő ellentétek

elemei között a felekezeti exclusivitás még mindig ott szerepel, sőt az utóbbi időkben az eddiginél fokozottabb mértékben érvényesül. Az meg épen megbotránkoztató jelenség, hogy a felekezeti exclusivitásnak ez a bomlasztó ereje az ország törvényhozásának egyik házában találja meg az ő refugiumát s mint szilárd talaja stratégiai pontról, onnan intézi időközönként jelentkező s folyton ismétlődő ostromait az egységes nemzeti állam ideája ellen.

De vajjon midőn ezt constatáljuk, nem azt a rendszert kell-e első sorban felelőssé tennünk mindeztért, a mely a hatalom korlátatlanságát mostanáig a liberalismus czégére alatt bitorolta, de egyfelől sivar opportunismusával, másfelől immoralitásával épen a liberalismus valódi tartalma ellen vétkezett a leg többet, mert a közvéleménynek abba vetett hitét fogyasztotta meg, a nemzet kegyeletes emlékezetében ahhoz fűzött hagyományokat compromittálta minduntalan?

És ezt különösen azoknak az elemeknek kellene figyelembe venniük, a melyek a legtöbb idegességgel beszélnek időnként a főrendiháznak és általában a felekezeti érdek táborának harczi készüléteiről, de a legtöbb odaadást fejtették ki mindaddig annak a magát szabad-elvűnek nevező rendszernek a védelmezésében, a mely pedig a szabadelvűségnek csak ellenségeket szerzett az elvi határozottságot nélkülöző és a pártérdek pillanatnyi impressziói szerint változó politikájával.

Ezek az elemek különben, valahányszor összeütközésre kerül a dolog a főrendiház felfogása és az övék között, a főrendiház reformját emlegetik, mint olyant, a mely segíteni van hivatva a támadt konfliktusokon.

Nós hát a reform szükségét ki sem vitatja el. Sőt épen a függelenségi párt volt az, a melyik a mai főrendiháznak léte adó törvénynek még mint javaslatnak tárgyalásakor egyenesen rá mutatott arra az irányra, a melyben a főrendiháznak reformálatnia kell s megjósolta ugyanakkor, hogy a reform ez irányban való keresztülvitelének elmulasztása előbb-utóbb megbosszulja magát.

Hát ez a jóslat beteljesedett.

De azok a ma a főrendiházi elemek szervezkedésének legkisebb zöreje idegeskedő liberálisok ignorálták, kigunyolták a Cassandra jóslatot. Ám minduntalan a főrendiház reformját

hangoztatják, ha a főrendiház nekik nem paviroz.

Pedig hát a reformot nem a főrendiháznak egyes kérdésekben tanúsított magatartása teszi szükségessé. És nemrég az sem, hogy a főrendiháznak időnként kedve jön a kormány egy-egy javaslatának még pedig többnyire felekezeti érdeket érintő javaslatának a megbuktatására.

Régi igazság, hogy quisus jure utitur, nemini facit injuriam. Már pedig eltagadhatlan, hogy a főrendiház az egyes kormány-javaslatok bírálata-nél csak saját jogaival él, önön jogkörében mozog.

A reformot igénylő betegség fészke tehát nem ebben van. De igen is ott rejlik abban a tényben, hogy a nemzeti élet nagy problémái a méltóságos Házat meg nem ragadják, hogy a nemzeti szenvedélyek nagy eruptio közéletünknek ezt a szervét teljesen érintetlenül hagyják, hogy a nemzeti közvélemény lelkének hevesebb dobbanásai soha sem képesek őt irányítani.

A szerintünk is elhalaszthatlan reformnak tehát ezt a helyzetet kell orvosolnia. De mi joggal vállalkozhatik az orvos szerepére az a képviselőház, mely maga sem a nemzeti közvélemény talajából sarjadzott organizmus, mely maga is hova-tovább inkább veszíti el a kölcsönhatásnak azt a varázs-erejét, a melyet a közvélemény érdeklődése, a közdolgok iránti ébersége, s viszont a közvéleményszemében a képviselőháznak a nemzeti élet különböző rétegeivel való continuitása képvisel?

Erőteljes politikai közvélemény teremtése; ez kell, hogy legyen az első lépés, a mely a közélet átalakítását czélzó nagy reform-műben az alapkö jelentőségevel bír.

És aztán a nemzeti közvélemény szerveivé kell tenni képviselő és főrendiházat egyaránt. De míg a képviselőház csak a kormányhatalom protektóráját, a helyi érdek zsbivásári kultuszát és a kapitalizmus pénzét képviseli, a főrendiházba se törhet utat a tisztá nemzeti közszellem lüktető ereje.

Tehát ne a főrendiház részleges reformját, hanem a parlamenti szervezet erőteljes revisióját kell követelnünk mind azoknak, akik a főrendiházban, szerintünk sem alaptalanul, a nemzeti organizmus egy béna szervét látják. A részleges reform követelése nem képviseli sem a demokratikus princípium igazságát, sem a nemzeti közszükséglettel-

jességét, legfeljebb a hagyományos superiositásra féltékeny parvenü-gőg egy egyoldalú postulatumot, vagy az öncsalhatatlansági hitében megsértett pártérdek türelmetlenségét.

V. A.

Politikai hírek.

A főispánok. A főispáni harc is bizonytalan jövőnek néz elébe. A szabadelvű-pártban Tisza István a hátmegett kormány-feje ad külön kihallgatásokat a főispánoknak, kik tőle kérnek tanácsot és segítyt.

Eddig négy főispán elmozdításáról van szó. A szolnok és eszékelyudvarhelyi, Almásy Géza és gróf Haller már lemondottak. Szalavszky és Szinyei Merse sárosi főispán is megy.

A Tiszák hatalmas védelmet fejtenek ki. Embereik szerte hirdetik: hogy Széll Kálmánnak három hónap múlva nyoma sem lesz. Ezzel félelemsekké válnak és Széll Kálmánt oda kényszerítik, hogy számoljon velök.

Hazajött olasz kirándulásából a Tiszák főharczosa Lukács László pénzügyminiszter is. Tisza Kálmánnal hosszasan tanácskoztak s megállapították a további csejendend.

A kuriai bíraskodás a főrendiházban. A főrendiház tudvalevőleg szerdán kezd tárgyalni a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslatot csütörtökön, áldozócsütörtök ünnepé lévén, ülés nem lesz; péntekre pedig a képviselőház ülést tűzték ki, hogy ott már a főrendiháznak a javaslatról való jelentését bemutassák; más tárgya nincs a napirendnek. Elkez képest, mint halljuk, a főrendiház elnöksége a szerdai ülést megelőző konferencián azt fogja proponálni a főrendeknek, hogy — ha csak lehetséges — még szerdán fejezzék be a javaslat tárgyalását, esetleg meghosszabbított ülésben is.

A Pol. Ért. jelenti: A főrendiház klerikális elemei nagy agitációt folytatnak, hogy a szószerk-szakaszoknál nagyobb vita fejlődjék ki. Mindazonáltal értesülésünk szerint, ez a vita nem fog oly méreteket ölteni, mint azt sokan szeretnék, bár a löverseny-szezon az egész főrangú társaságot Budapesten tartja.

A főpapi karban minden valószínűség szerint az a felfogás fog érvényesülni, hogy a főpapi kar nevében a hercegprímás a papság elvi álláspontját fogja kifejteni; de maga a főpapság nagyobb mértékben nem vesz részt a vitában, úgy hogy a főpapság részéről az egész püspöki kar nevében bejelentett tiltakozás s egy-két felszólalás fog csak elhangzani a vita során. Sokkal több felszólalás lesz világi részről s a vita rendezése dolgában már tanácskozás is folyik. Politikai körökben azt hiszik, hogy a kuriai bíraskodásra vonatkozó javaslat a főrendiházi ellenzék daczára átlag rövid vita után a maga egészében a legnormálisabb határidőn belül szentesítve lesz.

A börzeadó.

Ha egy szegény ember eladja a viskóját, mely alig ér pár száz forintot, szerződést kell kötnie, melyet először meg kell stemplizni, azután adás-vételi illetéket fizet. De ha a börzén valaki százezer frt értékű értékpapírt vásárol, se stemplit, se illetéket nem fizet. Hol itt az igazság?

Igy mehetünk sorba.

A legszegényebb néposztály maholnap még a levegő után is adót fizet.

Csak egy osztály élvezze az adómentességet. A börze-spekulánsok osztálya.

Budapesten van a börze-épület. Abban folyik a vásár, naponként milliónyi forgalommal. Értékpapírokat adnak-vesznek. Itt minden adómentes.

Vannak milliomosok, kiknek évi jövedelmük százezer forint. Egy krajczár adót nem fizetnek. Értékpapírjaik a fiókban vannak. Azok szelvényei képezik a jövedelmet. Senki sem látja, adómentes.

Igazság ez?

Elmennek a börzére, eladják, vagy vesznek, ott nincs se stempli se illeték.

Csak az újabb időben jönnek reá a kormányok, hogy az igazságtalanságot megszüntessék.

Végre nálunk is beadták a javaslatot, hogy a böze üzérkedés is fizessen adót. De micsoda potomság az egész. Jó hogy még nekik nem fizet az állam. Két ezer korona, tehát 1900 frt. után 10 fillért kell fizetni. Mi ez? Németországban ilyenforma értékű üzlet után, ugy Franciaországban is, legalább tíz kr. adó esik.

De még ezt is elengedheti a miniszter.

Ugyanis a pénzügyminiszternek felhatalmazás adatnék, hogy a törvényben meghatározott kulestől eltérőleg az adó magasságát ő maga, állandó összegben szabhassa meg; a 29-ik §-ban pedig arra kéri fölhatalmaztatni magát, hogy a már jogerős bírságokat le szállíthassa és elengedhesse. Az ilyen felhatalmazások ellenkeznek minden alkotmányos elvvel; arra, hogy adókulestől állapítson meg, jogerős határozatokat megváltoztatson: alkotmányos államban kormányzó közeget felhatalmazni sohasem lehet.

Van a javaslatban még egy nagy hiba. Az osztrák-magyar bankkal kötött egyezmény értelmében bíelyeg- és illetékmentesek a bank okiratai. A miniszter maga is hangoztatja, hogy a kérdéses értékpapír-forgalmi adó nem az okiratok, hanem az ügyfelek után jár és az osztrák-magyar bankot mégis fölmenti a javaslatban a tervezett új adó alól, mivel Ausztriában is föl van mentve. Így tehát az osztrák-magyar bank a paritás révén egy új, teljesen megokolatlan és igazságtalan privilégiumban részesül többi bankjaink fölött.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. Május 9.

Brassai Sámuel emlékezete.

Irta: Concha Győző.

A Magyar Tudományos Akadémia Brassai Sámuel emléke iránt ünnepélyes nagygyűlést óhajtott kegyeletét leróni. Az ünnepélyes nagygyűlést vasárnap tartották meg. Ez ülésen a száz évet élt tudósról, két hámulatosan sokoldalú tudománya félig csodás alakká tett nemzeti életünkben, Concha Győző beszélt. A beszédet egész terjedelmében megkaptuk. Nagybecsű munka, mert ilyen érdekesen, ilyen jellemzően talán soha sem írtak erről a csodaberről, s talán senki sem próbálkozott meg ilyen szerencsésen azzal a feladattal, hogy Brassai helyét, értékét nemzetünk életében meghatározza. „Sokszor tűnődtem, midőn e ritka varázsu ember életének titkához a kulcsot keresém: miben rejlett Brassai rendkívülisége nagysága? Erre a kérdésre adja meg a feleletet Concha Győző gyönyörű emlékbeszédében. Végig kíséri Brassait egész élete pályáján, megismertet egész irodalmi munkásságával, s mikor mindezeknek végére jut, így szól:

„Átfutva ez életnek irodalmi nyomait, ismerve hagyomány- és személyes tapasztalásból az élő szó és a gyakorlati tevékenység útján elért hatásait, bámulva állunk meg a teher előtt, melyet Brassai átlátszó vállain hordozott; az emberi erőlk gazdaglása fölött, melyet életében mozgósítani tudott. A kegyelet és ragaszkodás türelmes kitartásával forgattam e rendkívüli élet lapjait s csodálatos termékenységet az emberi szellem legkülönbö-

zabb térein. Mentül tovább mentem, annál jobban fűlembé esengtek egyik t. tagtársunknak Brassai nyitott sirja fölött mondott szavai, hogy az elhunyt munkásságának méltatására a tudomány-egyetem két kara sem lenne elégséges. Folyton bántott a gondolat, hogy én a két karon is szinte kívül állok. Mit tettem? Iparkodtam mindazon szakokra nézve, melyekben Brassai működött, s a melyekben megilletni teljesen képtelen alkék, a leghevesebb töltésként szakszerű tájékozást szerezni, s magamnak ekképen Brassairól a bizonyos fokú általános műveltségű ember felfogásáról legalább egy mozaik-képet alkotni. De azt találtam, Brassai szakbeli tevékenysége kockáinak egyberakásából még töredékes kép sem kerül ki, mert egyenként egy alaknak, vagy egy alak lényeges részének kövonalait sem nyújtják, s mégis sokkal jelentékenyebbek, hogy merő színműnyomatok anyagául szolgáljanak az előttem homályosan lebegő összképhez.”

Ide kellene iktatnunk az egész beszédet, de lapunk terjedelme nem engedi. Ezért kivesszük azt a részt, mely legjellemzőbben állítja előnk a XIX-ik század ezen csodálatos alakját, s mely feleletet ad arra nézve is: miben áll Brassai Sámuel nagysága?

Összeszedve, illesztgetve Brassai életének összes darabjait, nem látom őt egészen, az egyetlent, az oszthatatlan individuumot, nem látom, mit jelentett ki benne az emberiség szelleme a magyarság útján?

Mert egyéniségét, egyetlenségét nem ismerethéli sokoldalúsága tette.

Egyéniség ő a rendest meghaladó testi alakjával, egyéniség abban is, hogy értelem és kedély, hogy száraz okoskodási hajlam, kíméletlen kritikai él s a legmelozebb felebaráti szeretet, aprólékosságig menő rideg

tudás s benső vallásosság egymást áthatva vannak meg benne.

De mindennekfölött egyéniség akaratának teremtő ereje és mondhatni, világpolgáriás műveltségének nemzeti alapja, nemzeti színe-zete, állandó nemzeti czélzata által.

A mit philosophiai hatyudalában 95 éves korában, az akaratról mond: „Igenis erő az akarat és magában motívum, még pedig eredeti, legelső, legfelsőbb motívum, a mi mögött mást még csak keresni sem lehet.” Fejezi ki legjobban Brassai egyéniségének alapvonását: az önmagából kiinduló s független, a nem lankadó akaratot.

Ezt a nála valóban önteremtő akaratot sikerrel ébreszti benne atyja, a torozkói rector. Midőn Kolozsvárt nem bírja tovább taníttatni, — tanul otthon, magától, a rendes tárgyakon kívül még a francziát és olaszit is. A gróf Torozckayak zongoramesterétől csak pár hónapig nyerhet oktatást, aztán magának kell tanulnia — zongora nélkül, az asztalra rajzolt klaviatúrán.

Ez a gyermek- és ifjúkorban edzett akarat kíséri életének egész folyamán. Mint tanár, mint hírlapíró, mint tudós kutató, mint kritikus, mint szenvedélyes zenész, mint hazafi, ezzel az erő akaratával küzd le az akadályokat, melyek a neki helyesnek, jónak látszó czélok útjába esnek, legyenek azok kis-cinyek vagy nagyok, rendes foglalkozása körébe esők vagy azon kívül fekvők.

Mint gymnasiumi tanár nem bírja tárgyát, kellő tanszerek hiányában, illően tanítani, iskola fenntartó hatóságának pedig nincs azokat beszerezni; Brassai saját szerény jö-

vedelme egy részével segít a bajon. Az erdélyi protentáns iskolák lakást és élelmi czípót adnak növendékeik szegényebb részének, a kik a többit a hazulról küldött heti tarisznyából pótolják. A kolozsvári unitárius kollégiumnak sőtőháza, a honnét a kollégistákat tápláló czípó kerül, öszedőléssel fenyeget, az iskola bátósága nem tud hamarosan segíteni, Brassai beáll helyette sőtőházépítőnek s rendben van sok szegény tanuló földi dolga. Az erdélyi muzeumnak nem telik zoológiai segédre, Brassai fölajánlja fizetése harmadrészét s megnyitja vele az utat a tudomány világába Hermann Ottónak.

A haza közszüksége, bármily távol álljon attól a hivatás-körtől, a melyben ő szolgálja, feltűzeli akaratát. Erdély vezér-emberei a 40-es évek elején erősen érzik a közgazdasági ismereteknek, különösen a bank- és hitelviszonyokra vonatkozóan hiányát. Brassai erős akaratú, hogy Széchenyi terveit siker koronázza, megszűli a Bankismeretet, 48 előtti közgazdasági irodalmank egyik legjobb termékét.

Brassai egyéniségének nemzeti alapja, színezete, czélzata épp ily kidomborodó, épp ily erős, mint akarat.

Brassai már származására nézve tulajdonóan magyar. Szülő nagyapának, — mi úgy mondanók szépapánnak, — Welmernek — így beszélé nekem — székely asszony volt a felesége. — Ennek a fia, az öregapám, ki asztalos volt Torozckó-Szent-Györgyön s a kit itt, szülővárosáról, Brassai asztalosnak hittak, torozckó-szt.-györgyi nőt vett feleségül, anyám pedig Konez Krisztina,

torozckó-szt.-györgyi unitárius pap leánya volt, így bennem hát csak egynyolczadrésnyi a szász.

Még inkább mutatja magyarságát gyermekkorában kirekesztőleg a magyar irodalom termékein formálódó észjárásának egyenes logikája, a konkrét, a szemléletűre irányzott természetű, közmondásokkal átszőtt beszéde és — vonatkozólt legyen bármi elvont tárgyra — nyelvének összhangja az egyszerű népnyelvvel.

De legjobban visszatükröződik Brassai magyarsága a czélok világában, melyekhez hosszú életének munkája fűződik.

A mit a magyar szellem sok száz éves életében a mindennapi élet módjára, a társas érintkezés formáira, a családolt fenntartó erők aránya, a nemzet védelme, jogrendje, gazdálkodása, vallása, értelmi műveltsége biztosítására alkotott, az a világkép, a mely a magyar ruházában, gazdálkodási módban, ipari diszitisben, zenében, költészetben, erkölcében visszatükröződik; ez kedves Brassai előtt, ez alkotja a magot, melyet fentartani, erősíteni, tökéletesíteni, teljessébe virágozásra juttatni életének első feladata.

Az ő rengeteg nyelv- és zeneismerete, az ő egész világbölcsesége mind csak kertészeti eszköz a magyar szellem megtépett fájának éltetése, frissítése, terebélyesítésére.

De mi hát ennek a sokoldalú, egy emberben ritkán találtató tehetségekkel megáldott, ennek az erős akaratú, ennek az erősen magyar jellegű egyéniségnek magva, titkos rugója, mi az ő hosszú életének őrdome, miben volt nemzete gényuszának élesítője, kifejezője?

Ki választható egyházkerületi közjegyzővé?

De hivatkozhatom magára a törvényjavaslatra is, melynek 225—228 §-ai szóról-szóra vételek be az 1888-iki törvénykönyvhöz és az 1895-iki Utasításba és a mely javaslat nevezett §§-ának indoklásában ezt olvassuk: „Megfelelnek a zsinati törvény 158 161 §-ainak illetőleg egyházkerületünk fennálló törvényeinek és gyakorlatának, azzal a módosítással, hogy e javaslat 88. §. 1 pontja szerint jogai közé iktattatott, hogy az állandó igazgató-tanács tagja.” Ez az indoklás mindennél esztanósabb magyarázója a törvényhozó intenciójának, mely a fennálló törvényeket és gyakorlatot e ponton érteni nem kívánta s a mely a zsinati törvényre is hivatkozik. A fennálló törvény és gyakorlatról már szólottunk. Több, mint másfél százados múlt tárja elénk esetekben gazdag folyamát. A zsinati törvények értelmezése végett elég hivatkozunk a most elhunyt Tóth Sámuel tisztviseli főjegyző hosszas hivataloskodására, Mitrovics Gyula és Radási György kerületi főjegyzőkre a tisztánneni egyházkerületben.

Nem hallgatom el azon nehézségeket sem, a melyek látszólag alkalmasságukat mutatnak, hogy mostan felhozott magyarázatom megtámadtassék. Hivatkozom arra, hogy a törvényjavaslat 191 §-ának indoklásánál ez mondatik: „Lásd a zsinati törvény 135., 136 és 137 §-ait, azzal a módosítással, hogy a 191. §-ba, egyházkerületünk gyakorlatához képest, mint választhatók, föl voltak veendő a felszentelt hittanárak is.” Tehát azt mondhatná most valaki, hogy a felszentelt hittanárokat a közjegyzőségre akarták volna kvalifikálni, akkor a megfelelő szakasznál is megemlítték volna. Csak hogy a dolog éppen nem így áll.

Nem akarok itt azsal argumentálni, hogy a mi kerületünk jog-statuálásainál bizonyos terminatio-beli szabotassághány tapasztalható. Ezt tudja ugyan mindenki, a ki az Utasítást kezébe veszi, de én nem akarok kibujni a bizonyítás felelőssége alól, azért nem is hivatkozom rá. Hanem annál inkább súlyt fektetek arra, hogy ugy a püspökről, mint a közjegyzőről szóló szakaszok indoklásában egyaránt a fennálló törvény, illetőleg gyakorlatra történik hivatkozás, az az törvényhozás alkalmával a legkésebb szándék sem nyilatkozott meg arra nézve, hogy a százados gyakorlatról, — a melyekre újból visszautalok — eltérjen az egyházkerület.

Ezért tehát az a körülmény, hogy a püspöknél a felszentelt hittanárokat megemlítték, ellenben a közjegyzőnél nem, — tekintettel a gyakorlat fenntartására irányuló legislaorius célzatra, tekintettel a kétségek vonhatlanul bizonyos gyakorlatra: a következő három eset valamelyikének kell fenforogni, t. i. a javaslat készítői vagy nem ismerik teljesen a gyakorlatot, — a mi ki van zárva — vagy a felszentelt lelképásztor és szolgálattelvő lelképásztor nem egy jelentésű, a mi kétségtől igaz, vagy a kifejezésekben az egész kodifikáló ingatag, a mi „kétyszer kettő annyi, mint négy” bizonyossága. Csak „szolgálattelvő lelképásztor” kifejezéssel kívánok mostan foglalkozni, mert hiszen éppen ez a vitás.

Midőn a kodifikáló munka megindult és a javaslat elkészítettett, Nagy Péter volt a püspök, ki felszentelt, de szolgálatot nem tevő lelképásztor volt. Ebben van az indoka annak, hogy a püspöknél a szolgálattétel nem követeltetett meg, habár megvolt a törkevség, hogy a püspök valamely egyházkerület papja legyen (1873—186. sz. közgyűlési határozat). De ettől eltekintve, a felszentelt lelképásztor és felszentelt hittanár kifejezés koordinatija a legszerencsésebb is, mert a hittanár felszentelt lelképásztor kell, hogy legyen. És a hittanár annyira lelképásztor, lelkész jellegű egyén, hogy p. o. zsinati vagy konventi képviselővé világi részről semmi esetre meg nem választható. Így fogják ezt fel a többi kerületek is így fogta fel a miénk

Rá kell, hogy térjek végül a megfajlásra. Ezt a maga egyéniségében annyira egyetlen, ezt az örökösön vitatkozó, gáncoskodó, akaratos embert soha sem vezették önző, egyéni célok.

Érdes, sajátos, különös egyénisége hurok, mely a legmégesebb, a legeggyetemesbb magot takarja.

Brassai ember a szó legteljesebb értelmében. Igaz, jó, nagy ember tehetségeinek sokoldalúsága, érzületének, akaratának jóra edzett aczélossága, lankadatlan, sokoldalú gondossága által, a melylyel mindent az általnak született ember humanizálása, művelődése szempontjából tekint.

Brassai emberséges lelke az ő polyhistorságának valódi kulcsa. Brassait csupán élő encyclopaediaként bámulni annyi, mint meg nem érteni. A ki az iskola méltelyének nevezi az encyclopaedismust, a ki tagagja az egyetemes lángész lehetőségét s még Michel Angelot is hibáztatja, aki oly jól ismerte a munkamegosztás elvét, a gazdasági mint a művészi munka terén nem lelhetne végcélját a polyhistorságban.

Brassai polyhistorsága különben, még ha életének magva lenne is, pedig nem az, nem saját akaratának, hanem a viszonyok kényszerének szüleménye.

Mondhatjuk-e ma is, hogy nálunk a tudomány olyképpen szervezett, saját lábán álló világ, mint az egyház, mint az ipar, kereskedelem? S mennyivel önállólanabb volt 70—80 év előtt, midőn Brassai pályát választott. A polyhistor Brassait tehát, ha egyéb nem volna, legfeljebb áldozatnak lehetne te-

is, midőn p. o. dr. Kovács Ödönt zsinati és konventi, Molnár Albertet konventi taggá egyházi részről választotta meg.

A theologiai tanár tehát lelképásztor és pedig míg nyugdíjba nem vonul, le nem mondott, szolgálattelvő lelképásztorok tekintendő, mert valójában az is. A szolgálattelvő lelképásztor nem a hittanárral áll ellentétben, hanem a szolgálatot nem tevő, vagyis nem activ lelképásztorral és nem egy jelentőségű az u. n. gyakorló lelképásztor, ki már igen is szembe állítható lenne a lelképásztorokodás gyakorlására és képzésére irányuló, elméleti téren működő lelképásztorokkal, az az a theologiai tanárokkal.

Magának az Utasítás 135. §-ának szavai, melyek „szolgálattelvő” lelképásztorról szólnak s így a szolgálatot nem tevő lelképásztor zárják ki; a törvényhozás alapelvei, t. i. az egyházkerület fennálló gyakorlatának megtartása, a százados gyakorlat, mely a felszentelt hittanár és a gyakorló lelképásztor között a közjegyzőség és püspökségre való választhatóság tekintetében soha különbséget nem tett: mindezek mellett szólnak, bizonyítanak, hogy az utasítás bizonytalan szövegezését nem lehet, nem szabad felhasználni oly értelmezés megállapítására, a mi a törvényhozó célzataival soha, semminemű összefüggésben nem állott, sőt amit éppen annak az ellenkezőre irányuló, a leghitelremlőbb kifejezésre is jutott akaratára priori kizár.

Pokoly József.

Marosvásárhelyi hírek.

A marosvásárhelyi Kossuth szobor teljesen elkészült. Ott áll a városi főter közepén az öreg Bem apó szobrával szemben, háta mögött a híres Bodor kuttal. Hatalmas, szép alkotás, méltó Köll szobrász erdélyi másik emlékéhez a segesvári Petőfi szoborhoz. Arczezzal a tanácsházra irányozva néz, jobb kezét, mint szónoklatán hevében szokta, fölemelve tartja. A leleplezés, mint a szobor bizottság legutolsó gyűlésén végleg megállapított, nem május 22-én, hanem június 11-én lesz, a mikorra sok vendéget várnak az ország minden részéből. A leleplezésű ünnepély sikere érdekében mindent elkövet a rendező bizottság, hogy az méltó legyen ugy a nagy Kossuthoz, mint a székeföld fővárosához. Alkalmi köllemény írására Szabolcska Mihály ismert költőnket kéri föl, még közreműködnek a helyi dal- és zeneegyletek. A szobort a bizottság nevében Csongvay Lajos ügyvéd alelnök adja át a város gondozásába. Csodálatos, hogy még az ünnepi beszéd megtartására fölkendő egyén személyére nézve nem tudtak megállapodni és különösen érthetetlen, hogy miért akar éppen a szabadelvű párt a szobor leleplezés programjában minden számot a maga emberével tölteni be, mert hiszen a függetlenségi pártnak is vannak arra hivatott tehetőségei szereplői, a szobor pedig nem egy párt, hanem a város, a nemzet közös kincse. A maguk részéről leghivatottabbnak az ünnepi beszéd tartására valamelyik függetlenségi képviselőt tartanók.

Jönnek a színesek. A május—június havi nyári színiidőnyre tudvalevőleg Krescsányi Ignác kitűnő színtársulata nyerte el az előadási engedélyt. A társulat e hó 10-én érkezik meg, előadásai sorozatát pedig 11-én kezdi meg a „Gyurkovics lányok” című kitűnő vígjátékkal. Az előadások a Transsylvania szálloda dísztermében lesznek, a melyen a megfelelő átalakítások már megtörténtek. Elismeréssel kell fölemlítsük a rendőrkapitányság azon intézkedését, hogy egy korábban tett felszólalásunkat figyelembe véve, a folyosók szabadon tartása iránt intézkedett s a terem boljai utcazi lépcsőháza és kijárójának átalakítását elrendelte, a mi által egy esetleges tűz esetén bekövetkező nagyobb szerencsétlenségnek elejét vette.

Előképek. A marostordamegyei és Ma-

kinteni: tudományunk, oktatásunk szervezete-lensége áldozatának.

De ő nem volt, nem is akart polyhistor!enni. Ismeretei neki eszközök embertársai oktatására, művelésére, jobb módúvá, finomabbá, erkölcsösebbé tételére. Bármily paradoxnak lássék, nagyobb a tettvégya, mint a tudás szomja. Azért tanul, hogy másokkal közölje, másokat tanulásra bírjon, átalakítson, javítson.

„Állított encyclopaedismusom kulcsa az — így mondja maga 1863-ban, hogy nekem csak egy tárgyam, egy tudományom van: a módszertan elméletben és gyakorlatban.”

Brassai nemzete tanítóntónja, közművelődésének állandó öröklője kívánt lenni.

Erős akaratának rugója: a magyar művelődést hosszú aléltása után új életre ébresztieni, a magyar szellemet gazdaságban, erkölcsben, tudományban, művészetben, vallásban, országolásban, nyügeitől megszabadítva, önmagára és az emberiségre külön erőforrássá tenni.

(Vég. köv.)

Hilary.

— A „Tövisék és narancsvirágok” szerzőjétől. —

Angolból fordította: **AMICA.**

I.

Lady Kilmore teljesen értette azt a művészetet, hogy saját magát és másokat kényelmessé tegyen. Ő egyike volt azon kedves asszonyoknak, a kik a teljes feszletlen jóérzés légkörét árasztják maguk körül. És nem volt ház, melyben a vendégek annyira otthon érezzék magukat, mint Weldhomban.

rosvásárhely városi vöröskereszt-egylet által ápril hó 3-án rendezett előképeket e hó 6-án megismétlik. A műsor a mult alkalommal bemutatott előképeken kívül több érdekes ponttal gyarapodott. Így alkalmi köllemény szaval Szemlér Ferencz, zongorán játszik dr. Káldobé Ferenczné urnő, a kinek művészi játéka Vászárhelyen valóságos ünnepségszámba megy. Az előadás tiszta jóvedelme a helyi róm. kath. templom és leánynevelde javára lesz fordítva.

Bicikli-verseny. A csak pár hóval ezelőtt alakult kerékpár-egylet f. hó 23-án d. u. 3 óráan kezdve házi-versenyt rendez. A verseny a marosvásárhely—nyárádi országúton lesz, részt vehet benne az egyesület minden tagja. Összesen 4 verseny lesz és pedig egy 20 kilométer távolságra fordulásal, egy 10 km. távolságra fordulásal, egy lassu verseny 100 méter távolságra és egy verseny 2000 méter távolságra fordulás nélkül. A nyertesek között az 1-ső, 2-ik és 4-ik versenynél 1—1 ezüst és 2—2 bronz, a lassu versenynél 1 bronzérem lesz kiadva.

Ügyvéd és törvényszéki elnök. Pálffy Mihály ügyvéd a Marosvásárhelyen megjelenő „Közérdek” cz. hetilap szerkesztője, — kinek csak nem régen volt a kolozsvári esküdt-székek előtt ismeretes sajtópere, ismét dühösen neki rontott *Szentmarjaj* Dezső kir. törvényszéki elnöknek. Az egész marosvásárhelyi művelt közönség megütközött Pálffy ezen újabb kirohanásán, a mely most már annyival is inkább sértő, mert az egész kir. törvényszék bírói karát érinti a támadja meg. A polgárság körében, a mint hírlik — mozgalom indult meg az iránt, hogy ugy a megsértett bírói karnak, mint az elnöknek elégtételt szolgáltatassanak, a mit különösen Szentmarjaj elnök annyival inkább meg is érdemel, mert a marosvásárhelyi közügyeknek egyik legbugbózós előharczoja, majdnem minden egyletnek alapító tagja, rendes- és díszelnöke és nevéhez több egyet alapítása, fölírvaigazolásának sikere fűződik. Minden esetre nem nagy izlésre mutat már egyszer elmondott és befejezett dolgokat ugyan oly alakban ismételni.

Szociálialisták. Május 1-én a marosvásárhelyi szociálialisták is életelt akartak adni magukról. Apostoluk egy bukkott kereskedő, kit a királyi járásbírósg egy havi fogsázzal avatott — ígatás miatt — szociálialista mártírát, már ápril. 30-án igaztala loldogboldogtalanak a „jogot a népek” felirattal vörös gombokat, vörös betűkkel nyomtatott versekkel. Buzgalmának azonban alig volt valami sikere. Május 1-én délután alig mintegy 60—70 legnagyobb részt egész fiatal csizmadia és cipész segédből álló „elvtárs” gyűlt össze a szent-kerály utcazi nyári színpókban lévő vendéglőben, a hol megittak 2—3 pohár sört, sóhajtottak a boldog szép jövő után, a mikor senki sem parancsol s munka nélkül tart el a föld, aztán rendzavarás nélkül oszlottak szét.

Új pálinkakamérek. Ugy látszik jó keletje van a pálinkának, legalább arra mutat az, hogy a pálinkás bódék száma napról-napra szaporodik. Legutóbb a főter legszebb helyén és a legnépesebb helyen nyit egy ilyen üzlet s a mint halljuk a Kossuth Lajos utcában közvetlen a róm. kath. gimnásium alatt nyitnak meg egy pálinka mérest. Hát nekünk semmi kifogásunk nincs az ellen, ha a szesz ipar virágzik, de azt egy kicsit furesának találjuk, hogy a hatóság ily föhelyeken ad pálinka mérési engedélyeket, a helyett, hogy a megylevők közül is, a melyek közel vannak, el-távoitana nehányat. Reméljük, hogy a kellő intézkedés ebben a tekintetben sem fog elmaradni.

Ismeretterjesztő előadás Kolozson.

(Saját tudósítónktól.)

Kolozs, máj. 7.

A kolozsvári egyetemnek lelkes, minden nemes eszméért hevülni tudó ifjúsága

Kolozsot szemelte ki arra, hogy ott ismeretterjesztő előadásainak sorozatát megkezdje. Ide rándult ki vasárnap délelőtt az Egyetemi Kör University Extension bizottsága Gergely György elnök és Bodor Antal vezetése mellett. Eljött Márki Sándor dr. is, a kolozsvári tud. egyetemnek tudós történet tanára. Eljöttek, hogy leszálljanak a nép közé, hogy tudásuk tárházából szellemi táplálékot nyújtsanak azoknak, kiket a mindennapos, fárasztó munka annyira elfoglal, hogy önművelésre vajmi ritkán és vajmi kevés időt fordíthatnak. Eljöttek ide a kolozsvári egyetemi hallgatók, hogy másokat tanítsanak, hogy a nép között az ismeretet terjesztessék s maguk is gazdag tapasztalatokkal tértek haza. Kirándulások tanulmányút is volt, a mennyiben délelőtti folyamán megtekintették a város nevezetességeit. Déliben az előzőeken városi tanácsnak szíves vendég szeretetét élvezték. A barátságosan elköltött ebédnek két óra fél lehetett vége, midőn már az állami polgári iskola nagy terme zsúfolásig tele volt.

Mintegy 100 főre menő gazdaközönség és szép számu intelligencia jelenlétében kezdődött meg két órák az előadás. A kolozsi polgári daleylet énekelte el bevezetéstül a „Hymnus”-t, a nemzetnek e fonséges imáját nagy hatással, Botos Imre állami isk. igazgató vezetése mellett. Ezután Márki Sándor dr. egyetemi tanár lépett az emelvényre, ki tartalmas megnyitó beszédében markáns vonásokkal fejtegette Kolozsnak szerepét, jelentőségét s hangsúlyozta a tudományok szükségét és minél szélesebb körben való terjesztését. Sárkány Loránt tanárjelölt, Kosuth Lajos és a nép” című előadásában érdekes visszapiantást vetett a 48-as időkre s Kossuth Lajosról, mint a népjogok kivívásának hatalmas bajnokáról emlékezett meg.

Szekely János tanárjelölt szép csengő hangon szavaltá el Váradí Antalnak „A tanu” című kölleményét. A köllemény helyesen volt megválasztva, mert az alsóbb néposztály is teljesen megértette.

Góth Lajos orvosnövendéknek a ragadós betegségekről, az ezekkel szemben való védekezéséről és gyógyításokról szóló terjedelmes, népies előadását nagy figyelemmel hallgatták s nem egyszer mondta egyik-másik gazda ember: „Ez már osztán jól beszél!”

Az ismeretterjesztő előadást *Zabulnik László*, Kolozs érdemes polármestere zárta be, ki köszönetet mondott Márki Sándor egyetemi tanárnak és az University Extension bizottságának, hogy Kolozs polgárságának ily hasznos és kellemes délutánt szereztek.

A kolozsiank a mielőbbi viszontlátás reményében vettek búcsut a kolozsvári egyetemi hallgatóktól. Az első népies, ismeretterjesztő előadás igazán jól sikerült.

b. l.

Mulatságok.

Az ev. ref. theol. fakultás majálisáról újabban a következő híreket vettük: A mulatság védnökeiül az elnökség eddigelő a következő notabilitásokat nyerte meg: Dr. Bartók György erdélyi ref. püspök, Zeyk Dániel A. Felér vármegye főispánja, egyházkerületi főgondnok, br. *Bánffy* Ernő kollegiumi főgondnok, br. *Mannberg* Sándor, a kolozsvári ág. ev. egyház főgondnoka, dr. *Gidófalvy* István kir. közjegyző, a kolozsvári ref. egyház főgondnoka, dr. *Válgyi* Gábor egy. tanár, a theol. fak. gondnoka, *Hóry* Béla árvaszéki elnök, *Kenessey* Béla theol. igazgató és *Molnár* Albert theol. tanár. E fényes névsor oly biztosítéka a majális legszebb sikerének, mely a közönség várakozását, még a legmagasabb igényeket is, ki fogja elégiteni.

Táncvizsga. Ziegler József budapesti tánczenitő május 13-án (szombat) tartja táncvizsgáját a New-York szálló földszinti éttermében. A kikerészt kívánnak ebben venni, de meghívott talán tevédsébből nem kaptak, Ziegler u. azzal szívesen szolgál. (New-York szálló 19. sz.)

űvé; olyan volt az, mint az olvasztott arany. Amár Hilary csak tizenhét éves volt, arca feltűnően jellemző volt; gyönyörű tiszta arczbőre, szép szájának bájos hajlása, az eszményi domboru homlok, a sugárzó szemek és a hosszú selymes szempillák, szépségének a legesekebbéylvő részét képezték. A Nairne Hilary arczát egész nap vizsgálva, nem lehetett volna azt egy fél óráig egyformának találni. A guny mosolyával, vagy a gyöngédség kifejezésével annak egész jellege megváltozott.

Alakja jelenleg leányos volt, karcsu és hajlékony, de az érettebb korban fonségesen szépnék ígérkezett. Kis kezének rózsaszínű tenyere és vékony rózsaszín begyű ujjai voltak. Szép szabályos kis lábai voltak és minden mozdulata, minden attitűdje bájos, keresztetlen és festői volt.

Ő értelmes volt és olvasott. Nagy erényei és nagy hibái voltak. Ő heves volt és impulsiv és ritkán állott meg, hogy szavának vagy tettének az árát számítsa.

Hilary gyors mozdulattal lépett a szobába és ment Lady Kilmorehoz.

— Nénikém, szüksége van rám? Itt vagyok.

Es ekkor tekintete a levelekre esett. Midőn a cizmeres borítékot meglátta, arca bíbor színt váltott és a szemét lestitőtte.

— Hilary, mondá Kilmore, Lady Ardean ismét irt. A Barton Apátságban tartandó bábra a meghívását vissza utasítottam és ő ismét irt és kér, hogy változtassam meg a határozatomat. Édesem, szeretném tudni, ha vajjon bizhatom-e benned?

A leány igazán bájos attitűdben állott előtte, édes úde ajkain mosoly ült, a szeméből dacz és büszkeség sugárzott.

— Bizhat-e bennem? Hogy érti azt néném? Hiszen tudja, hogy bennem mindig bizhat.

Egyleti élet.

Alsófőhermegye ált. tanítóegyesület gyulafehérvár-magyarieni fiokköre 1899. május hó 12-én Gyulafehérvárt, az izraelita elemi iskola helyiségében délelőtt fél 9 órák közgyűlést tart.

A „*Teleki Blanka*” kör közgyűlése május 10-kén lesz d. u. 2 órák Belmonostor utca 4 szám alatt.

ZENE.

Bagotai Lengyel Ernő esütőfőlkön délután 5 órák tartandó hangversenye iránt nagy érdeklődés nyilvánul, a mi nem is csoda, ha a változatos programot tekintjük. Jégnek most még kaphatók *Kovács Péter és Fiai* főtéri üzletében.

SZÍNHÁZ.

Színházi előadások Kolozsvárt. Érdekes ügy foglalkoztatja a kolozsvári közönséget. A közönség körében ugyanis mozgalom indult meg, hogy egy elsőrendű színtársulatot hívjának meg Kolozsvárra arra az időre, míg a kolozsvári színtársulat Nagyváradon játszik. A mozgalom élén tekintélyes polgárok, hivatalnokok állanak s több tagja az arisztokracziának is. E mozgalomra az indította őket, hogy Kolozsvárt 3—4 orfeum zsebeli egy-szerre a publikumot, jönnek aztán komédiások, jön czirkusz. A mozgalom vezetői előterjesztést tesznek a városi tanácsnak, hogy ezeket a zengerajokat, tingli-tangli társulatokat szüntesse be s helyettük engedélyezze egy nagy színtársulat bevonulását Kolozsvárra. A ki-szemelt igazgató *Krescsányi* Ignác, kinek legnagyobb társulata van az összes vidéki színtársulatok közt. *Krescsányi* Marosvásárhelyt játszott 6 hétig s onnan Kolozsvárra jőne, a hol a tanács adandó engedélye alapján okt. 1-ig játszana. Az engedélyt a május 19-iki tanácsülésen fogják megadni. A dolog rokonszenves érdeklődésre talál Kolozsvárt mindenütt. Lehet, hogy az intendatura nehézségeket támasztana a nyári színház használatára elé, de ez mit sem változtat a dolgon, mert *Krescsányi Ignác hajlandó a Trencsin-térre vagy más, a tanács által kijelölt helyre egy ideiglenes színműt építeni* és abban játszani októberig, mikor tudvalevőleg a kolozsvári színtársulat hazajön. A magunk részéről a legnagyobb örömmel regisztráljuk e hirt és mindent el fogunk követni, hogy az valósuljon s ha majd a dolog valósul, hathatósan fogjuk támogatni *Krescsányit*, hogy lelkes vállalkozása sikerrel is járjon.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, május 9.

— **Új regényünk.** „*Hilary*”

című új regényünk közlését ma kezdjük el. Az új regényt a „Tövisék és narancsvirágok” szerzője írta, kinek érdekes műveit a közönség mindig tet-

— Carlisle százados még mindig ott van és miattad és miatta nagyon aggodom.

— Édes nénikém, miért csinál magának nyugtalanságot? Még eddig nem csináltam semmit, a mi aggodalmat okozhatott volna.

— Még eddig, — ismételte Lady Kilmore — nem adtál rá okot, ezt előismerem: de Hilary, én soha sem tudom, hogy te mit fogsz tenni.

— Nem volna jobb azt az időre bizni? kérdi a leány. Ha jelenleg meg van velem elégedve, nem találom helyesnek, hogy előre féljen a bajtól.

— De Hilary, az a kérdés, hogy jelenleg meg vagyok-e veled elégedve? És erre nézve nem vagyok egészen bizonyos.

— Természetes, hogy azt nénikém tudja legjobban.

En szeretem magát és tölem telhetőleg mindent megteszek, hogy a tetszését megnyerjem.

— Mindent, azt az egyet kivéve, a mit kívánok tőled és ez az, hogy Carlisle századossal ne találkozz többé.

— Miért? Oh nénikém, mily kegyetlen maga!

Mert, ő szeret téged — az az, attól félek, hogy szeret; és te — te nem vagy közönyös iránta.

Hilary csak nehezen tudta az ajkaira jövő heves szavakat visszafojtani. A „közönyös” szó sértette.

— Nos, néni, feltéve, hogy nem vagyok közönyös iránta, hát aztán?

— Hilary, abból a szenvedésen kívül nem származhat más reád!

(Folytatása következik.)

széssel fogadta. Az új regényre, melyet ezuttal is *Amica* fordított, föl hívjuk a közönség figyelmét.

— **Probst Emil** altábornagy, a nagy-sebeni hadtest parancsnoka tegnap délután a hatodfői órai személyvonattal Kolozsvárra érkezett s a vasúti állomástól kíséretével a New-York szállóban lévő lakására hajtatott. A szálló előtt már jóval megérkezése előtt a Kolozsvárt állomásozó összes fegyverembeli tisztikar tagjai, élükön Mayer Edmund és Palkovics József altábornagokkal várakoztak az érkező hadtestparancsnokra, a ki a kocsiból leszállva, szívélyesen üdvözölte a tisztiket. Nyolcz óra után a tisztikar a New-York szálló nagy termében vacsorát rendezett a parancsnok tiszteletére, melyen az összes tisztok jelen voltak. Vacsora alatt az 51-ik gyalogezred zenekara játszott. A hadparancsnok ma reggel 7 órakor kíséretével kilovagolt a katonai gyakorló térre, a hol az összes kivonult csapatok felett szemlét tartott.

D. e. látogatást tett Szvacsina Géza polgármesternél, ki délbén Salamon Antal tanácsos katonaiügyi előadó társaságában adta vissza a látogatást. Megbeszéltek a katonai gyakorló tér s a kolozsvári lakatnyák ügyét. A hadtest parancsnok tulajdonosa a kolozsvári 51 gyalogezrednek, a mi házi ezredünknek.

— **Közfőjegyző jelöltek.** Dr. Bartók György ref. püspökké történt megválasztásával a közfőjegyzői szék megüresedett az erd. ref. egyházkerületben. Eddigél három jelöltről dr. *Kenessey* Béláról, *Elekes* Viktorról és *Décsy* Gyuláról van szó. E három jelölt körül a pártok most szervezkednek s ez idő szerint igen bajos volna megmondani, hogy melyik kerül ki győztesen a választási urnából.

— **Az Emke igazgató választmánya** folyó hó 12-én (Pénteken) d. u. 3 órakor a város házában havi rendes ülését tartja. Ez ülésre a választott és alapító választmányi tagok tisztelettel meghívattak. — Kolozsvárt, 1899. május hó 9-én *Gróf Beldi* Ákos elnök, *Sándor* József alelnök-főtákar.

— **Park a nagy-utcában.** A kolozsvári szépítő egylet választmánya a múlt évben azt a javaslatot tette Kolozsvár városának, hogy a Nagy-utcában, a Kőmál oldala és a takarékpénztár nyugdíj alapjának telke között levő házcsoporthoz sajátítsa ki s annak területét fásítsa be s tartsa fenn közterének. A városi tanács most arról értesítette a szépítő egyletet, hogy a közgyűlés nem találta ezt az indítványt a város részéről kivethetőnek, mert a kisajátítás körülbelül 36 ezer frtba kerülne, a szomszédos utcák kiszélesítése pedig 3700 forint költséget igényelne a városnak azonban nem lenne semmi kifogása, ha a házcsoporthoz a város anyagi megterhelése nélkül társadalmi uton megszerezhetnék s annak helyén köz tér létesülne.

— **Tisza-Horánszky.** Széll Kálmánról úgy mondják, hogy a kibékítést úgy szeretné létrehozni, hogy Tisza-István és Horánszky együtt legyenek tárcza-miniszterek. Tehát a Tiszákat és a Bánffy-családokat egybeforrasztaná a nemzeti párt egy részével. E tőrekvésről távol áll gróf Apponyi s ritkán is látható most.

Ha ez így lenne, akkor ismétlődne a mindennapi jelenet, a csuka elnyeli a potykáit.

Annai bizonyor, hogy ez irányban erős a mozgolódás. A következménye lenne, hogy a volt nemzeti párt egy része beolvadna a Tisza-pártba, más része gróf Apponyival a meddő szemléletben maradna, várva a jobb jövőre.

— **Fonográf a tanítóképzőben.** Vikár Béla és Hermann Antal etnográfusok vasárnap és hétfőn Orbok Mór tanítóképző igazgató vendégei voltak. Vasárnap délután népdal felvételeket foganatosítottak a növendékek köréből. Este az összes növendékek jelenlétében Orbok igazgató szakszerűen magyarázta a fonográf szerkezetét és Vikár Béla bemutatta a felvételeket és néhány dalt és balladát énekeltetett a gépbe. Vacsorára néhány kiválóbb férfi volt hivatalos az igazgató asztalához, a budapesti vendégeken kívül Sáni László kir. ügyész, Boros Sándor dr. igazgató, Gidófalvi István közigazgató, Boér Gergely zenetanár. Ez utóbbi művészi illetőségű hegedűjátékával ragadta el a társaságot. A Juhász legény, szegény juhász legény nótáját behegedülte a fonográfból. A színter hihetetlen művészi tőkely, a melylyel a gép visszaadta a remek játék minden finomságát és egyéni színt, bámulatba ejtett minden hallgatót. Vikár e felvételt mint a kirándulás legkedvesebb emlékéit vitte magával.

— **A Kereszt ünnep.** A tegnap kezdődött keresztjáró-napok alkalmából nem lesz tán érdektelen felemlíteni ennek az egyházi ünnepnek eredetét s jelentőségét. A 15-ik században ugyanis Franciaországban fellépett a *pestis*, s főleg egyik nagyobb városának lakosságát alaposan megtizedelte. Az

akkori francia éresek a pestis pusztításai ellen Isten oltalmához fordult s elrendelte, hogy a dögvész eltávolítása céljából a templomokban imádkozzanak s a Kereszt alatt kőmeneteket tartanak. Ezt a szokást utóbb évről-évre megismételték s Franciaországban egyházi gyakorlat fejlődött ki belőle. Utóbb a pápai szék is látva e szokás egyetemes elterjedését, elrendelte, hogy az egész katolikus világban a Kereszt-jelvénye alatt s ennek tiszteletére három napig tartó körmenetek és külön istentiszteletek tartassanak, melyek az ugynevezett Kereszt-járó napok neve alatt évről-évre mindenütt, a hol katolikusok vannak, ismereteseek.

— **A gabona áremelkedése.** A földművelésügyi minisztériumnak a vetések állásáról kiadott jelentése figyelemreméltó befolyással volt a gabonabiztosde árányzatára, úgy, hogy a határidők némileg javultak, a malmok pedig alaposan hozzáálltak megcsappant készleteik kiegészítéséhez. A csekély hozatalok következtében a kínálat nem volt nagy és a malmok csakis úgy tudtak mintegy 45.000 méterháza kész búzát összevásárolni, hogy 5—10, utóbb 15 krajczárral magasabb árakat fizettek. Tekintettel arra, hogy nemcsak a buzákeszlet, hanem a malmok készlete is nagyon korlátozott, remélhető, hogy ez a jobb vételkedve nem szűnik meg egyhamar s így az árak emelkedése is folytatódik. Megemlítjük itt, hogy a buza árának emelkedését némely részről összekötöttebbé hozzák azzal a bözei hírrel, mely szerint a kormány a hónap végén beszűnteti az őrlés-kikészítési forgalmat, mely esetben ugyanis megszűnnék a malmok részéről a romániai és szerbiai buza behozatala, ami természetesen nagy hatással volna a magyar buza árának alakulására is. A mi értésülünk szerint azonban az őrlési forgalom kérdése csak a kiegyezés ügyének keretében fog megoldatni s addig nem is lehet szó e forgalom megszüntetéséről.

— **Gergely napja.** Boér Gergelyt, a kolozsvári állami tanítóképző intézet kiváló zene tanárát, kit a zeneoktatás terén szerzett páratlan érdemei elismerésül Ő Felsége is arany érdem kereszttel tüntetett ki, névnapja alkalmából sokan keresték fel. A minden körben népszerű zenetanárnál Orbok Mór vezetéke alatt megjelent a képző intézet tanári kara, Pallós Albert a polgári iskola igazgatója, a kit a tanfelügyelőség, több intézet, számos testület képviselője s a jóbarátok és ismerősök nagy száma. Mindannyian igaz szívvel kívántak Boér Gergelynek sok boldog névnapot, melyhez maguk ösztinte, szívbeli eredő jó kívánságát is csatolják.

— **Eljegyzés.** Benedekfalvi Benedikty Lajos hunyadmegyei nagybirtokos leányát, Melaniet eljegyezte Guraszán május hó 1-én Klobusitz és Zétényi Klobusitzky Géza bihar-megyei nagybirtokos.

— **Néprajzi előadás Bánffy-Hunyadon.** Vikár Béla és Hermann Antal fővárosi néprizsgálók kalotaszegi néprajzi tanulmányokat folytattak. Ezekről beszámoltak szombaton este a bánffy-hunyadi kaszinóban csak így magából összegyűlt nagyobb részt hölgyekből álló közönség előtt. Előbb Herrmann beszélt hosszabb hevenyészett előadásban a néprajzról s az E. K. E. kárpát-muzeumának nagy céljairól. Kiemelte Kalotaszeg néprajzi jelentőségét. Ezután Vikár Béla mutatta be nagy hatással a fonográfon frissen gyűjtött kalotaszegi népdalait érdekes és tanulságos magyarázó előadás kíséretében. Koleszár igazgató a kaszinó és a közönség nevében köszönetet mondott a két előadónak.

— **Salamon János emléke.** Nagy Gábor pénztárnok ismét örömdetes eredményrel számolt be a Salamon emléke javára kezdett gyűjtésről. Kardoss Kálmán posta és távírda főfelügyelő 5 frt 40 krral számolt be. Hozzá járultak Kardoss Kálmán, ip. Pap János, Muscular Vigli, Veress János, Kraft Ottó, Balázs Ferencz, Huszár János, Sigmund Dániel, Bőjthe József, Fodor János, Finta Ince, Papp Kálmán, Suchy Sándor, Szöcs Károly, András Gergely, Baumann Julia, Czitron Gyula, Gergely Róza, Bőjthe Anna.

Csikay Gyuri is gyűjtött 11 frt összeget. Hozzá járultak Letzter Samu, Marosvásárhely 2 frt, Bakesi Gáspár Csikszeredai közfőjegyző 2 frt, Szentmiklósi József 1 frt, Spitzer Miksa, Karsay ügyvéd jelölt 2—2 frt, Müller Béla, Bus István 1—1 frt, Pollák Samu 5 frt. Eddig már begyűlt 208 korona, tehát már együtt van a kívánt összegnek egy ötöd része. A pénz a Kolozsvári Népkönyvtár 99. sz. könyveskéjében betéve gyűmölcsöztetik. További gyűjtések, Nagy Gáborhoz küldetni kértetnek.

— **Kolozsvármegyei EKE ülés.** Az Erdélyi Kárpát-Egyesület kolozsvármegyei osztálya hétfőn délután gyűlést tartott. Hangay Oktáv elnöke mellett. Az elnökség indítványt tesz, hogy a kányafői mészáló alatti kirándulásokra stb. alkalmas telket vegye meg az osztály s így teljesítse a mészáló dolgaiban a város iránti erkölcsi kötelességét.

Megállapítottak ezután az osztály nyári kirándulásainak sorozata. A kányafői uton fog következni a szánai völgy és a nagykapusi völgy stb. Ez utak részletes programját közzé fogják tenni.

A központ az osztályt bizta meg a rektori vizesnél épített menedékház felavatásával.

Élénk megbeszélés tárgya volt a Kolozsvármegyei turisztikai feldolgozásának munka megszátása.

— **Kolozsvári fiúk Brassóban.** A kolozsvári ev. ref. kollegium 47 növendéke közelebből tanulmányi kirándulásra utazik. Székelyföldre s ez alkalommal Brassót is meglátogatják. El május 17-én, szerdán este indulnak el Kolozsvárról s másnap, csütörtökön reggel érkeznek Brassóba. Innen másnap (pénteken) Tusnádra mennek; megnézik a Szent-Anna tavát, a torjai kénbarlangot és Bályányosvárat. Május 19-én Kézdivásárhelyt és Kovásznát látják, a honnan estére Brassóba térnek vissza. A kirándulás május 20-án ér véget.

— **Szabolcska Mihály Debreczenben.** Debreczenből írják: A ref. kollegiumi ifjuság felkérte Szabolcska Mihályt is az általa május 24-én rendezendő Bethlen szobor ünnepélyen való részvételre, s a mint értesülünk, már meg is jött a kiváló költő válasza, a melyben tudatja a főiskola ifjuságával, hogy meghívásuknak a legnagyobb örömmel tesz eleget és az ünnepélyre „Legújabb verseiből” fog néhányat felolvasni, melyek között valószínűleg egy alkalmi vers is lesz. — A rendezőbizottság s ennek révén az egész ifjuság nagy örömmel vette tudomásul a kedvező választ s növekvő lelkesedéssel munkálkodik tovább a legkiválóbb műsor összeállításán.

— **Vidéki hírlapírók fumei közgyűlése.** A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége 1899. évi május hó 22-én (pünkösd hétfőjén) délelőtt fél 11 órakor Fiumében a városháza nagytermében évi rendes közgyűlést tart. A gyűlés napirendje ez: 1. A felügyelő-bizottság által megvizsgált 1898. évi zárszámadások előterjesztése. 2. Egy felügyelő-bizottsági tag megválasztása. 3. Előterjesztés a nyugdíj-intézet ügyében. 4. Az igazgatóság előterjesztése. 5. Az 1899. évi költségvetés megállapítása. 6. Jelentés a római nemzetközi sajtó-kongresszusról. 7. Indítványok. 8. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása. A fumei tartózkodás programját a választmány így állapította meg: 1. Érkezés vasárnap este fél 8 órakor. 2. Este fél 9 órakor ismerkedési estély a tisztviselő-egylet helyiségeiben. Rendezi a fumei tisztviselő-egylet. 3. Hétfőn reggel fél 8 órakor az iparkiallítás meglátogatása. 4. 9 órakor igazgatósági ülés a városháza nagytermében. 5. Fél 11 órakor közgyűlés után kirándulás Czirkveniczába, gróf Szápáry László fumei kormányzó hajóján. 7. Dejeuner Czirkveniczában. 8. Este elutazás.

— **Tisza Kálmán életveszedelemben.** Borzasztó veszedelem fenyegette azt a vonatot, amely vasárnap délután 6 órakor Fiuméből elindult Budapestre és az öreg Tisza Kálmánt is vitte Abbáziából hazafelé. Éppen a Karszt hegységben fekvő Plošt állomást hagyta el a gyorsvonat, a mikor a sziklák hegyszakadékaiban a száz lányi magasságból egy hatalmas kötömeg levált a hegyoldalról és lezuhant a robogó vasúti kocsiakra. Szerencsére a gépet és a hálószakaszt, a mely tele volt utasokkal, nem érte az ötvenhatvan mázsás szikla, mert már túl voltak a veszedelmes ponton. Iszonyú pánik keletkezett a vonaton. A rengeteg kőomladék az étköz kocsiról, a melynek fedelét bezuzták, lefordult a pályára s megakadt a sínpar és a töltés szélén. A vonat háromszor megrázkodott, az utasok halomra buktak, a mikor hirtelen megállottak a kocsi. A kálauz, a gépész, és a bátrabb utasok leugráltak és akkor látták, hogy milyen nagy veszedelemről menekültek meg az Abbáziai kirándulók. A lezuhant kőszikla odaékelődött a gyorsvonat és a hegyoldal közé és három vasúti kocsinak a folyó-sójt darabokra zuzta. Irtoztató meg elgondolni is, ha a vonat az iszonyú szikla rombolása alatt lesülköt és lezuhant volna a magas töltésről. Szerencsére a segítség idején korán kéznél volt és az utasoknak néhány jelentéktelen sérülésen kívül egyéb bajuk nem esett. A vonattal utazott Sebestyén Károly államvasúti főfelügyelő is, a ki a szerencsétlenség pillanatában sem veszítve el lélekjelenlétét, a vészjelzőhöz rohant és a másik perczben a vonat megállott. Az egész vasúti személyzet ott tolongott az összezuromt személykocsikban, míg az utasok aszikkahasadékban szorongva bátorították a halálra rémült nőket. Leszállt a vonatról az öreg Tisza Kálmán is s mindenki kalapot emelve üdvözölte szerencsés megmenekülését. Nehány utas a betört ablaküvegek szilánkjaitól megsebesült és a Tisza Kálmánnal egy kocsin utazó dr. Badács kerületi orvos kötéste be a apró sebüket, mialatt a nőket és podgyászuakat átköltöztették a hálókocsiba, a melynek semmi baja nem történt. Körülbelül 70 percig vesztelt a vonat a hasadéokban, s aztán a gép a hálókocsival Kármal-Moraviczára ment, a hol az utasok megvacsoráztak, mialatt még egy kocsit csatoltak a vonathoz. Zárábrban aztán teljesen kiegészítették. Közvetlenül a félelmes baleset után egy botrányos incidens is merült föl a szerencsétlenül járt vonaton.

Gyászrovat.

Özvegy Adorjáni és Körösszegi gróf Csáky Györgyné, szül. Toroczko-Szentgyörgyi gróf Toroczka Ester, a maga és gyermekei: gróf Csáky Ilona, gróf Csáky Katalin, széplaki báró Petrichevich-Horváth Kálmánné, férje széplaki báró Petrichevich-Horváth Kálmán és gyermekei; gróf Csáky Rozália és gróf Csáky László nevében megszororodott szívvel jelenti, hogy a szeretett jó gyermek, az életöknek testvére és sógora Adorjáni és Körösszegi dr. gróf Csáky József vegyész Kolozsvárt meghalt. Temetése ma délután 4 órakor volt.

Temetés.

Gróf Csáky Józsefet, — a kolozsvári tud. egyetem vegyteni intézetével kapcsolatos vegykészletű állomás vegyészét néhai gróf Csáky György jeles képzettségű fiát, ki alig negyvenéves korában szombaton halt meg — tegnap délután temették el nagy részvét mel-

lett. A ravatal felett *Szász* Gerő ev. ref. esperes tartott megható beszédet. A temetésen igen szép számban volt jelen a közönség főleg a főúri körök és a tud. egyetem volt szépen képviselve. Az elhunyt temetési a köztemetőben lévő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. *Béke porain!*

Özv. csikszentimrei és csatószei *Györffy Ignác*né született ábrahámfalvi Ugron Etelka meghalt.

Kerekes Sándor a zilahi ev. ref. főgymnázium nyug. tanára meghalt.

Orosz Lajos könyvkötő és aranyozó Kolozsvárt meghalt.

Gazdaság.

A gypjuüzlet.

A legutóbbi hetekben a gypjuüzlet alaposan fellendült. Az e hónap 2-ikán megnyitott londoni aukción teljes 15—20 százalékkal emelkedtek az árak, nevezetesen a finomabb merinó fajtáké, míg a középminőségű fésűs és szövetygypju 15 százalékkal.

A különböző kétnyireti és a bácskai, valamint a durvább fajta gypju szintén 5—7 százaléknál árválásban részesült. A budapesti piacon az általános nyersanyaghiány élénk vásárlásokban nyilvánult és mintegy 3500 bál kerülhetett eladásra az utóbbi hetekben.

Árak: hibás és alárendelt gypjuért 109—115 forint, bácskai gypjuért 85—95 forint, tiszavideki kétnyireti, tavaszi és őszi gypjuért 85—95 forint, hegyvidéki kétnyireti, tavaszi és őszi gypjuért 105—116 forint, szennyes gypjuért 54—64 forint. Az általános árválás következtében az elővetélek is újra megindultak és a felajánlott lát-szólag magas árak, melyeket a kereskedők és mosógárak új gypjuért kínáltak a vidéken, gazdáink egy részét előre való eladásra bírták csábítani.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.)

Romániából.

Bukarest, május 9.

A konzervatívek és junimisták közötti fuziót a junimisták vidéki hivei határozottan ellenzik. Nagy feltűnést kelt, hogy Krajóvában Stirbei herceg elnöklötte alatt külön junimista klub alakult, mely kimondotta, hogy nemcsak önálló jelölteket állít, hanem a választások idejére még a liberálisokkal is szövetekezik a konzervatív jelöltek megbuktatására. A szabadelvű párt százhusz tagu végrehajtóbizottságot küldött ki. A kongresszus, melyet a párt tartott, Sturdza élesen kikelt azon galád eljárás ellen, melylyel a konzervatívek az urnalmat kezükbe ragadták.

A király Budapesten.

Budapest, május 9.

Ő Felsége csütörtökön, f. hó 11-én az ünnepnap miatt nem ad kihallgatást; pénteken Gödöllőre Budapestre érkezik és itt szombaton reggel folytatja a csapatszemeit. A legközelebbi kihallgatás hétfőn lesz.

A tegnapi általános kihallgatások után a király meglátogatta Weeser-Krell vázlatait a királyi váraknak a párisi világkiállításra szánt madártávtlati képehez, majd László Fölöpnek ült az uralkodó arcképéhez.

A függetlenségi párt költözködése.

Budapest, május 9.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt f. évi augusztustól körhelyiségnek a József-körút 31/b. sz. alatti házban, szemben a Rákóczy-térrel bérelt lakást.

Képviselői beszámoló.

Budapest, május 9.

Eötvös Károly országgyűlési képviselő a pünkösti ünnepnek alatt Nagy-Körösrre, választói körébe megy, hogy ott megtartsa beszámolóját.

A királyné testvére.

Budapest, május 9.

Tráni grófnő, Erzsébet királyné nővére Genfbe ment s a szomoruan hírhedt Beaurivage szállóban vett lakást. Első útja volt ama hely, hol Lucheni a királynét meggyilkolta, azután ama ezukrászdába ment, hol a királyné halála előtt volt.

A kormány és a munkás védőtörvények.

Budapest, május 9.

A kerületi iparfelügyelők értekezlete a kereskedelmi minisztériumban tegnap véget ért. A tanácskozás, mely több napon át tartott, Szerényi József osztálytanácsos elnökletével folyt. Egyedüli tárgyát, mint a „Kel. Ért.” jelenti, az ujabban szükségessé vált munkás védő intézkedések képeztek. Békessy Sándor iparfelügyelő különösen az építőmunkások védelmére vonatkozólag terjesztett elő egy tervezetet, mely alapul fog szolgálni a képviselőházhoz beterjesztendő törvényjavaslathoz. A tervezet javaslatai felett, mely a munkások biztonsága érdekében messze menő óvintézkedéseket tartalmaz, rendkívül érdekes és tanulságos vita fejlődött ki. Azután megbeszéltek és megállapították a gyáraknak és műhelyeknek, különösen egészségügyi szempontból való hatályosabb ellenőrzését is.

Marchandot meggyilkolták.

Budapest, május 9.

Egy párisi lap szerint, Marchand őrnagyot meggyilkolták. A minisztériumban erről semmit sem tudnak.

A hercegprímás utazása.

Budapest, május 9.

A hercegprímás június 2-án B. Füredre utazik.

A megállapodás szerint először is a primás fogja kifejtetni a püspöki kar álláspontját.

Thun a királynál.

Budapest, május 9.

A király ma hosszabb kihallgatáson fogadta gróf Thun osztrák miniszterelnököt.

Püspöki konferencia.

Budapest, május 9.

A püspöki konferenciát tegnap délután folytatták.

A primás jelentette, hogy a konferencia a multkor óhajtatáshoz képest a királyi audencián informálta ő Felségét a püspöki kar álláspontjáról a szöszekkel szemben.

Örömmel tudomásul vették, s megállapodtak a holnapi főrendiházi ülésen való felszólalásokkal.

Közös miniszteri tanácskozás.

Budapest, máj. 9.

Ma közös miniszteri értekezlet volt, a melyen résztvettek: Széll, Lukács, Hegedűs, Darányi magyar, Thun, Kaizl, Dipauli osztrák miniszterek.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR. *)

Becsés lapjuk f. hó 4-iki számában „Kedélyesség az m-igeti takarékpénztárnál” czim alatt egy közlemény látott napvilágot, a melyben miután hozzáam kérdés intéztetett, indítatnak érzem magam a következők kijelentésére.

Az igazgatóság, a mely előterjesztésemre, az Ajtay igazgatósági tag és Deusch Mátyás könyvvizsgáló urak között felmerült ügygel, a mely azonban nem a közleményben előadottakból, hanem azon egyszerű okból keletkezett, mert a könyvvizsgáló nem volt hajlandó szolgál teendőkre vállalkozni, foglalkozott és tekintettel arra, hogy nevezett könyvvizsgáló ur, a társulatnál elfoglalt állását, teljes buzgalommal, becsületességgel és szakértelemmel tölti be, lemondását, a melyet nyomban bejelentett, épp a társulat jól felfogott érdekében nem fogadta el.

Tudatában a felelősségnek, a mely reám, mint igazgatóra nehezedik — nyílt termő azon fenyegetés, hogy be akarom e várt a míg a felügyelő bizottság a törvény kívánalmainak megfelelő rendkívüli közgyűlés egybehívását eszközölte, ezt én a legnagyobb nyugodtsággal várom és ilyenek összehívását — nem ugyan ezen dologért . . . nagyon is óhajtom!

M-Igen, 1899. május 7.

tisztelettel

Dr. Doboz Vilmos,
tkpénztári igazgató.

Köszönetnyilvánítás.

Alólírott hálás köszönetemet nyilvánítom a „Dr. Hirsch Mór” jótékonsági egyesületnek, azon előzékeny eljárásáért, hogy néhai nöm Maxim Józsefné az egyesület volt tőrsztagja után járó halálórási jutalmat 200 frtot a legpontosabban utalta ki részemre. Nevezett egyesület humanus, működéséért mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Kolozsvárt 1899. május 7-én.

Tisztelettel

Maxim József.

*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

Alsófehérvármegye alispánjától.

Sz. 7834—1899.

425. 1—3.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Alsófehérvármegye Nagy-Enyeden emelendő székháza újból építését és az ezzel járó átalakítási munkákat a vármegye törvényhatósági közgyűlése engedélyezvén, az ezen építkezés körül előforduló és a M. Kir. Belügyminiszter Ur Ó Nagyméltósága 4111—1899. sz. a. rendeletével jóváhagyott alább megnevezett munkák kivételének biztosítása czéljából a nagy-enyedi m. kir. államépítészeti hivatal irodájában, különös figyelemmel az általános vállalati feltételek 5. 6. és 7. §-aira folyó évi június hó 5-én délelőtt 10 órákor ajánlati versenyárgyalás fog a következő feltételek mellett tartatni.

1. Az ajánlatok írásban a nagy-enyedi m. kir. államépítészeti hivatalnál adandók be; távirati vagy a határidő leteltével beérkező ajánlatok nem fogadhatók el.

2. Az építési munkák a következő csoportosítás szerint együttesen fognak kiadni és pedig:

- I. Bontási munka,
- II. Föld, kőműves és elhelyező munka,
- III. Kőfaragó munka,
- IV. Acs munka,
- V. Bádgos munka,
- VI. Padolat munka,
- VII. Kővező munka,
- VIII. Cserépfedő munka,
- IX. Vas munka,
- X. Asztalos, lakatos és mázoló munka,
- XI. Üveges munka,
- XII. Kályhák szállítása és elhelyezése,
- XIII. Festő munka.

3. A felsorolt munkák egységi árak alapján, utólagos leszámolás mellett egy vállalkozónak — esetleg társvállalkozóknak azonban ez utolsó esetben is egy vállalatban fognak kiadni.

4. Az építés összes költsége 119333 frt 83 kban állapított meg. Ezen összegbe már be van tudva a régi épületek lebontásából kikerülő anyagok 3247 frt 05 krajczárban megállapított értéke, mely anyagok vállalkozó rendelkezésére bocsátatnak, illetőleg azokat vállalkozó ezen árban átvenni tartozik.

Ennél magasabb összegre rugó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

5. Az ajánlatban kitesendő:

a) Az egységi árakra vonatkozó százalékban kifejezett ár-egedmény. Ez az összes munkákra egyben, de az egyes munkák szerint elkülönítve is tehető meg.

b) Ajánlattevő nyilatkozata arról, hogy az építési terveket, az előmértéket költségvetést, az általános és részletes feltételeket, valamint a helyi viszonyokat, nemkülönben a szerződési mintát ismeri és azok határozományait magára már ajánlata beadásával mindenben kötelezőnek ismeri el.

6. Az ajánlati összeg öt százaléka mint bántópenz Alsófehérvármegye házipénztáránál az ajánlat beadása előtt letétbe nyújtandó vagy ajánlathoz csatolandó készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban. Az első esetben a letétbe nyújtásról szóló nyugta az ajánlathoz csatolandó.

7. Az ajánlattevők közül az építetendő bizottság illetőleg a vármegye közönsége tekintet nélkül az ajánlati összegre, szabadon választ. Egyenlő mértékű ajánlatok beadása esetén is fenn áll a vállalkozó szabadon való megválasztása.

8. Az ajánlatokhoz tartozó bántópenzek a végérvényes határozat meghozatala után adandók vissza.

9. Az építkezés a bontási munka egyrésztére és a nyugoti szárny alapozására kiterjedően folyó évi augusztus hó 1-én megkezdendő és az itt tekintetbe jövő munkák a földszinti magasságig folyó évi október hó végéig elvégzendők. A többi összes munkák 1900. évi október hó 1-ére kell, hogy teljesen elkészüljenek és felülvizsgálat illetőleg átadás alá bocsátassanak.

10. Társas vállalkozás esetén vállalkozók kötelesek magok közül egyet kizárólagos képviselőül kijelölni és tartoznak a munkák előállításámból folyó mindenkori kötelezettségük pontos teljesítéséért egyetemlegesen kezkeskedni.

11. A vállalat köteles az összes kiviteli terveket és megrendeléseket saját költségén lemaszoltatni illetőleg elkészíttetni; nemkülönben a kiviteli műveletet a befejezés idejére összeállíttatni.

12. Az építkezés tervezete és költségvetése, az általános és részletes feltételek a nagy-enyedi kir. államépítészeti hivatal irodájában a kitűzött határidőig a rendes hivatalos órákban betekintheők.

13. A beérkezett ajánlatok f. évi június hó 5-ikén d. e. 10 órákor fognak a megnevezett irodában fölbontatni.

Az építetendő bizottság határozata alapján.

Nagy-Enyeden, 1899 május hó 3-án.

Csató János,
kir. tanácsos, alispán.

Haszonbérbeadási hirdetés.

Méltóságos gróf Haller Péter ur tulajdonát képező Kisküküllő megye Darlacz közégi birtoka, mely áll:

a) belsőségek, kertek, régi és felújított szőlőkből, mintegy 50 kat. hold területtel;

b) szántó tagból, mintegy 263 kat. hold területtel;

c) rétből mintegy 98 kat. hold területtel és

d) mintegy 306 kat. hold erdőből;

a községben grönnyörű fekvésű uri lak, gazdasági épületekkel bőven felszerelve, több évre haszonbérbe kiadó és azonnal átvehető.

A birtok piacza Medgyes város Darlacz községiől mintegy 1/2 óra járásnyira van. Vasút állomás: Medgyes és ezenkívül vasuti megállóhely a birtok közvetlen közelében — Baráthely.

A birtok kellőképen vetésekkel betermelve van.

A birtokkal annak teljes dus felszerelése is átvehető.

A haszonbérbeadási feltételei felől értekezhetni lehet Darlaczon a tulajdonossal, illetve a birtok intézőséggel.

Felvilágosítással szolgálhat Dr. Issekutz Győző erzsébetvárosi ügyvédi irodája is.

422. 2—3.

Sz. 1715—898 tlv.

429. 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A mócsi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Enyedi Mihály visai lakos végrehajtónak Chira Todorika férj. Gáspár János és társai végrehajtást szenvedő elleni 16 forint 80 kr perkoltság és járuléai iránti végrehajtási ügyében a mócsi kir. járásbíró területén levő Visa községben és határában fekvő és a visai 58. számú tlvkben A I. 2, 6, 7, 9, 10, 14. rend. és 607, 894, 895, 928, 929, 1104, 1410, 1449, 1963 hrsz. alatt felvett ingatlanokból, valamint az ezen ingatlanok tartozékát képező, a visai 75, 76, 77, 78 és 79 számú telekkönyvekben kitüntetett közeledő, rét és erdőből a B. I. 2. 3. alatti bejegyzések szerint Gáspár János, Chira Todorika, Szaván Tománé, Chira Mária és Peskár Gávrilláné Chira Mária végrehajtást szenvedőket megillető háromnegyed rész jutalékra 196 frt becsértékben, mint kiküldetési árban, a visai 181. sz. tlvkben A I. 1, 2. rend. 725, 820 hrsz. a. felvett ingatlanoknak végrehajtást szenvedőkről Bonchidán Vasizika javára ártir háromnegyed rész jutalékra valamint a végrehajtási törvény 156. §-a) pontja alapján a Chira Stefan jutalékára és így az egész ingatlanra 23 frt becsértékben, a visai 184. sz. tlvkben A I. 1. rend. 1506, 1507, 1508 hrsz. a. felvett ingatlanok végrehajtást szenvedőkről Bonchidán Vasizika javára ártir háromnegyed rész jutalékra, valamint a végrehajtási törvény 156. §-a) pontja alapján a Fodor Mihály és neje jutalékára és így az egész ingatlanra 59 frt becsértékben s végül a visai 182 sz. tlvkben A I. 1. rend. 768 hrsz. a. foglalt ingatlanból végrehajtást szenvedőkről Bogdánffy Gábor javára ártir háromnegyed rész jutalékra s a végrehajtási törvény 156. §-ának a. pontja alapján ezen ingatlanból a Chira Stefan nevén álló 1/4 rész jutalékra s így az egész ingatlanra 80 frt becsértékben, végül a visai 183. számú tlvkből a 183 sz. tlvkbe Bakó Ferencz javára ártir A I. 1. 2. rend 1278—18. 1778 1779. h. r. sz. a. felvett ingatlanoknak végrehajtást szenvedőkről nevezett javára ártir 3/4 rész jutalékra és a végrehajtási törvény 156 §-nak a. pontja alapján a Chira Stefan nevén álló 1/4 jutalékra s tehát az egész ingatlanokra 53 frt, mint ezenel megállapított kiküldetési árban elrendeltetik, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi május hó 29. napjának délelőtti 10 órájkor Vista községében a falusi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldetési árban alul is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1 én 3333. sz. a. kelt L. M. rendelet §§-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni — avagy az 1881. évi LX. toz. 170. §. értelmében a bántópenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíró, mint tlvk hatóság Moson 1898. november hó 27.

Kovács,
kir. táblabíró.

Sz. 673—1899.

427. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, — hogy a kolozvári kir. törvényszék 1898. évi 11551 számú végzése folytán dr. Bernáth Albert ügyvéd által képviselt Klein Viktor felperes részére Várady Józsefné sz. Fiala Róza alperes ellen 270 forint 40 kr követelés és járuléai erejéig elrendelt s az ugyanazon bíróságnak 10299—898. számú végzése folytán biztosítási végrehajtás folytán alperestől mult év október hó 81. napján lefoglalt és 941 frt 70 kba becsült ingóságokra a Kolozvár városi kir. járásbíró VI. 646.—899. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a felülfoglaltatott követelése erejéig is, — a mennyiben azok törvény s zálogjog nyertek volna, alperes lakásán Kolozvárt, Alsószén utca 25. sz. házban leendő megtartására határidő 1899. évi május hó 19. napján d. e. 10 órája tűzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt butorok, kávéházi felszerelések, kocsik, ló, ruhaneműk s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelenségeiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldött írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

Vége kötelesek a bérbeadók az 1881. évi LX. tozikk 112. §. értelmében azon követelési összeget, melyre törvényes zálogjogot igényelnek, az árverés megkezdése előtt alulírt kiküldöttnek szóval vagy írásban bejelenteni.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Kolozvárt, 1899 évi május hó 2. napján.

Ligeti József,
kir. bír. végrehajtó.

736—899.

428. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a kolozvári városi kir. járásbíró 1898. évi sp. IV. 321. számú végzése folytán dr. Bernáth Albert ügyvéd által képviselt Klein Viktor felperes részére Várady Józsefné és Várady József alperesek ellen 206 forint 15 krajczár követelés és járuléai erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől folyó évi február hó 8. napján lefoglalt 1959 frt 90 kba becsült ingóságokra, a Kolozvár városi kir. járásbíró VI. 219.—899. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a felülfoglaltatott követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Kolozvárt, Külmönster-utca 97b számú házban leendő megtartására határidő 1899. évi május hó 19-ik napján d. e. 10 órája tűzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt butorok, kocsik, ló, lószerszám, ruhanemű, kávéházi kellékek s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőknek — készpénzfizetés mellett, — szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi jelenségeiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

Vége kötelesek a bérbeadók az 1881. évi LX. toz. 112. §. értelmében azon követelési összeget, melyre törvényes zálogjogot igényelnek, — az árverés megkezdése előtt alulírt kiküldöttnek szóval vagy írásban bejelenteni.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Kolozvárt, 1899. május hó 4. napján.

Ligeti József,
kir. bírósági végrehajtó.

86—1899

426. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-s értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szamosújvári kir. járásbíró 1896. évi 1763 sz. végzése következtében dr. Miklósy József ügyvéd által képviselt a pánczécsi takarékpénztár javára Szarka Sándor ellen 114 korona s jár. erejéig 1896. évi ápr. hó 23-dikán foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 320 frtra becsült szekér, gépek, takarmány, törökbuza stbból álló ingóságok nyilvános árverésen eladhatnak.

Mely árverésnek a kolozvár vidéki kir. járásbíró 1898. évi V. 429. sz. végzése folytán 50 forint 75 kr. tőkekövetelés és járuléai erejéig Bodonkút községében adós lakásán leendő eszközölésére 1899. évi május hó 18-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzettek, és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-s értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek becsáron alul is elfognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. trv.-cz. 102. §-s értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozvárt 1899 április hó 30. napján.

Piger János,
kir. bír. végjtó.

Ny. Magyar Mihály nyomdájában Kolozvárt.

Bel és külföldi ujdonságok!

Bittó Rezső Kolozvárt.

A nagyérdemű uri közönség szíves figyelmébe!

Főtér II. szám alatt levő férfi dívat raktáromban a hazai és külföldi gyártmányoknak valódi és legdivatosabb készítményei a tavaszi időnyre megérkeztek

Nagy választék és mérsékelt árakban!

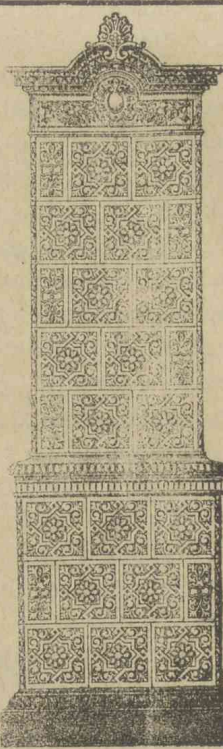
Elegáns kivitelű és legújabb állású kemény- és lágy kalapok. Legjobb minőségű fehér és színes zephyr ingek. Tourista ingek. Byeikli kellékek nagy és asztalkák. Legdivatosabb nyakkendők — gallér és kékzők. Legjobb szabású alsó nadrágok és harisnyák.

Valódi angol végigvarrott cipők!

Nagy előnyben rezsztelt vonalközönséget, a midőn egy újonnan beszerzett Conformateur (kalapformáló) beállította a rendeltetésre, mely minden kemény kalapnak a fejállása által megkívánt formát lehet megadni, miáltal a fej kalapszorítás, vagy nyomástól teljesen meg van kímélve.

Továbbá zsebkendők, Matracok, Gummi köpenyek mértékűt, után, Plaidok, sétatökök, esernyők finom és izékes kivitelben. Ujdonság! Viharerős lágy kalapok. Ujdonság! darabja 2 forint 328.9—X.

Kalap Conformateur (kalap formáló gép)!

A t. építő közönség figyelmébe!

Mivel helyben, külmönster-utca 101. szám alatt

1885 év óta fennálló

Kályha-gyáramat

másra szándékozom átruházni; kénytelen vagyok a raktáron levő kitűnő minőségű és stilszerű kivitelű kályha- és takaréktűzhelyeket igen leszállított árban eladni. A föllállítás legjobb szakértő által eszközöltetik. Ugyisint porcellán takaréktűzhelyek- és fűrdő-kádak szállítása és felszerelése is elvállaltatik.

Gáll B. János.

365 3—10.

Kut szivattyúk és építési szivattyúk!

Kolozvári vízvezeték- és csatornázási-vállalat

Bányai K. és Társai bejegyzett cég.

Iroda, műhelyek- és raktárak:

Kolozvár, főtér 18. szám. Telefon 324. szám.

Elvállalunk egy helyben mint vidéken is, magánbázisban, uradalmak és kastélyokban a legújabb modern kivitelben, a legmesszebb merő műszaki berendezéseket, bármily nagyságban, valamint a régebben berendezetteknek a mai kor szerinti átalakítását és javítását teljes garancia mellett a legolcsóbb árakon.

Letételek fűrdő-telepeket, egészségügyi berendezéseket a legújabb találmányok szerint, kőszetteket, fűtés és vírártási készítményeket, melegvíztelepeket, vizkutatásokat, furatásokat és alagsóvezetéseket a saját rendszerünk szerint.

Készítünk tűzoltó foszkendőket, felszereléseket, szivattyúkat, kézi és kerti foszkendőket minden alakban és nagyságban.

A legelsőrangú gyárakkal levő előnyös összeköttetéseink folytán a legátványosabb árak mellett vállalkozunk és szállítunk.

Költségvetés és tervezeteket díjmentesen készítünk úgy a helyi mint vidéki t. megbízóinknak.

Kár: kiterjedt vállalatunknak pártfogását és becses megröndeléseit.

Kolozvári vízvezeték és csatornázási vállalat

Bányai K. és társai

289. '0. 20. Kolozvár, főtér 18. sz. Tel-fon 324. szám.

Tűzoltó fecskendők és felszerelések!

KERÉKPÁROK!

125 FORINTTÓL * * * 300 FORINTIG!!

Csakis elsőrangú és elismert minőségű gyártmányok.

Raktáron:

ADRIA

SCHLADITZ

PEUGOT

BEESTON

NORICUM

lánc nélküli kerék!!

CHAMPION

PATRIA

405. 5—*

kerékpárok!

Continental-gummi erdélyrészi vezérképviselősege.

Kényelmes fizetési feltételek.

Kerékpár felszerelések nagy raktára

Kerékpár-iskolámban,

a torna-vívoda zárt kerthelyiségében, mely a legkényelmesebben van e célra berendezve, a kerékpározást 2 frt tandíj mellett, a legrövidebb idő alatt bárki megtanulhatja.

Nagy mekanikai műhely. — Tűzmailrozás és nickelés!

GROSZ FRIGYES

Nagyvárad

Kolozvár

Beszterce

Bazár-szoros.

Főtér.

Fa-utca